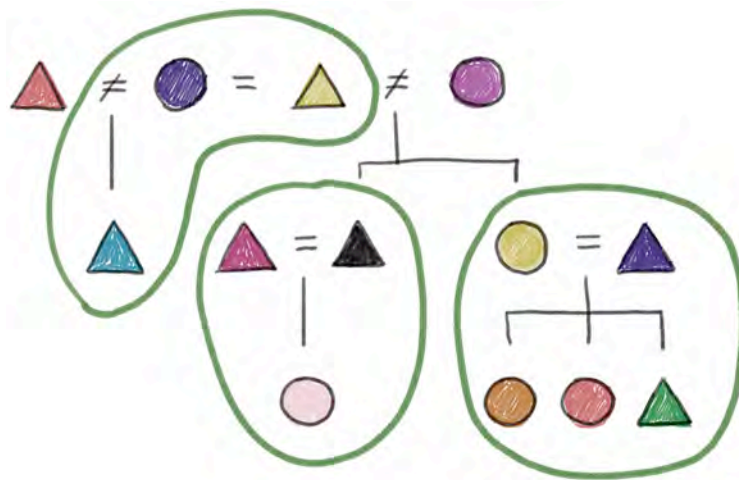

Elkarrizketa

Entrevista

Entretien

ankulegi

Marilyn Strathern
(autora: Tere Ormazabal).

MARILYN STRATHERN (nacida Ann Marilyn Evans) nació en el norte de Gales (Reino Unido) en 1941. Realizó sus estudios de grado, máster y doctorado en Antropología Social en la Universidad de Cambridge, donde trabajó con antropólogos tan prominentes como Edmund Leach y Meyer Fortes. Fue *research fellow* en la New Guinea Research Unit de la National University en 1970, y más tarde *senior research fellow* en la Research School of Pacific Studies de la Australian National University. Fue *fellow* y *lecturer* en Girton College (1976-83) y en el Trinity College (1984-85) de Cambridge. De 1985 a 1993, fue catedrática de Antropología Social en la Universidad de Manchester, y posteriormente, de 1994 a 2008, ocupó la cátedra William Wyse Professor of Social Anthropology en la Universidad de Cambridge, donde además ejerció de *mistress* de Girton College desde 1998 hasta su jubilación, en 2009.

Es una de las figuras más relevantes de la antropología social y cultural. Destaca su obra y su aportación teórica y etnográfica sobre Melanesia y el Pacífico, así como su contribución a los estudios de género y a la antropología feminista y del parentesco. Su experiencia docente e investigadora es larga y fructífera, recompensada por el reconocimiento de instituciones universitarias en todo el mundo.

Durante su vinculación con la Universidad de Manchester, y especialmente con la de Cambridge, y a través de sus estancias como profesora invitada en Estados Unidos, Australia y Europa, ha sido mentora de una generación de antropólogos y antropólogas jóvenes que han realizado su trabajo en el Pacífico y en otros lugares.

Ha impartido las más prestigiosas conferencias en el campo de la antropología social: la Malinowski Lecture, la Frazer Lecture, la Munro Lecture, las

Lewis Henry Morgan Lectures, la Girton College Founderis Memorial Lecture, la Ernst Jones Lecture, la Rothschild Lecture, la Hardy Chair Lecture, la Linacre Lecture, la Hilldale Lecture y la Rickman Godlee Lecture.

Entre los títulos y honores que le han sido concedidos, en 1987 fue elegida Fellow of The British Academy; en 2001, recibió la distinción de Daughter of the British Empire y también la de Honorary Fellow of the Association for Social Anthropology in Oceania (ASAO). Entre los premios que le han otorgado, cabe mencionar la Rivers Memorial Medal del Royal Anthropological Institute, la Viking Fund Medal of the Wenner-Gren Foundation for Anthropological Research en 2003, y ha recibido numerosos doctorados *honoris causa*, entre los más recientes, el otorgado por la Universidad del País Vasco (UPV-EHU) el 21 de octubre de 2011.

Ahaidetasuna, generoa eta sormena: Marilyn Strathernekin hizketan¹

Margaret L. Bullen

Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV-EHU)

maggie.bullen@ehu.es

Itzulpena: AINHOA FERRÓN LÓPEZ

2011ko urriaren 21ean, Marilyn Strathern irakasle eta doktorea Euskal Herriko Unibertsitateko honoris causa doktore izendatzeko ekitaldian izan ginen. Bi egun geroago, Strathern irakaslearekin solas egiteko aukera izan nuen Melanesiako eta Erresuma Batuko ahaidetasun- eta genero-harremani buruz egin dituen ekarpenen eta gogoeten inguruan.

Galdera: Ez dakit asmo handiegikoa ez ote den izango elkarrizketa honen testuingururako baina, posible balitz, nolabaiteko atzera begirakoa egin nahiko nuke ahaidetasunari eta generoari buruzko zure lanean, zure pentsamenduaren lerroak identifikatzeko asmoz.

Baina atzerantz jo baino lehen, zure lanik berrienarekin has gintezke. Alegia, giza gorputzeko materialen dohaintzaren inguruan (organoak, obuluak, esperma...) ari den lantaldearen buru gisa egin duzuna. Bart gauean Bioetikarako Nuffield Kontseiluarentzat osatu duzuen *Human Bodies: Donation for Medicine and Research* (2011ko urria) txostena aztertzen izan nintzen, non gidalerroak ematen diren emaileak dohaintza egitera bultzatzeko zenbait bide-
ren etikotasunaz hausnartzen laguntzeko, hala dohaintza besteen tratamendurako egiten den

¹ Gure esker ona adierazi nahi diogu Ainhoa Ferron itzultzaleari elkarrizketa honen itzulpenean egin duen lan txukunagatik. Eskerrak baita Isabel Etxeberria Ramírez-i bere laguntzagatik. Biei zor diegu lehenengoz Strathern antropologo ezagunaren testu bat euskaraz edukitzea.

kasuetan nola ikerkuntza zientifikoaren kasuetan. Horrek *Gender of the Gift* (1998) zure aurreko azterketaren zenbait alderdi ekarri zizkidan gogora eta, horrez gain, dohainaren ekonomia kontzeptua, eta pertsona anizkunen/banagarriaren ideia. Eraginik izan al zuen horrek zure pentsamoldean Nuffield egitasmoaren kasuan?

Erantzuna: Oso abiapuntu interesgarria da, izan ere, berehala egiten da lotura ohartzean giza gorputzeko ehunen eta organoen emaitzan (hau da Nuffield txostenaren muina) dohainaren hizkera erabiltzen dela. Adibidez, medikuek eta profesionalek, emaile, hartzaile eta abarrek "bizitzaren opariaz" hitz egiten dute, hein batean modu horretan ikusten baitituzte giza gorputzeko ehunen eta organoen emaitzak. Eta erraz egin daiteke erkaketa Melanesiako kasuarekin. Bertan gaien zirkulazioa (janaria zenbait testuingurutan, eta ni izan nintzen ingurunean, Ginea Berriko mendialdean, aberastasun mota ezberdinak) gizarte harreman guztien parte dira eta dohaina gizartekoitasun adierazpidea da. Konparaketatik entitate beraz ari garela ondoriozta liteke, baina nik ez dut uste horrela denik.

Nire lanean Melanesiako testuinguruko dohainaren hizkera erabiltzearen azken xedea honako hau zen: euro-amerikar gizarteetako –eta euren merkatu transakzio eta produktu transakzioei lotutako– identitatearen ohiko ideian oinarrituko ez zen formulazio bat lortzea generoaren kontzeptuarentzat. Hortaz, termino euro-amerikar bat erabiltzen ari banintzen ere –jakina, "dohaina" termino euro-amerikarra da– pentsatuen horrek ahalmen handiagoa zuela genero harremanetan funtsezkotzat jotzen nuen hura argitzeko, identitatearen kontzeptuetan oinarritutako genero analisi batek baino. Analogia bat egin nuen –ondo ala gaizki–

horren eta salgaiak irudikatzen dugun eraren artean: salgaiak berezko ezaugarriak eta nolakotasunak dituzten produktuak dira, eta beraz identitatea berezko ezaugarri bat da, ez negoziatu daitekeen ezer.

Dohaina eta salgaiaren arteko aldeari salgaien ekonomiaren dikotomia deitzen diot nik. Guk, euro-amerikarrok, gauzei buruz daukagun pentsamoldeak dator: dohainak, pertsonen arteko harremanak, familia harremanak edota ahaidetasuna ulertzeko dugun modutik. Erresuma Batuko pentsamoldeaz ari naiz, behinik behin. Euskal Herriaren, edo Espainiaren, testuinguruan ari naizela jabetzen naiz, non ez den erabat berdina izango! Baina EBN, familiarteko eta pertsonen arteko harremana merkatuaren berekoikeriarik gabeko eremu publikotzat hartzen da nolabait.

Horrek zera esan nahi du: jendeak, Nuffield ikerketaren testuinguruan, dohainari buruz hitz egiten zuenean, diru transakzioaren *aurka* egiten zuela, badakizu, "ez dugu organoen merkaturik nahi eta horregatik dohainaren hizkera erabiltzen dugu". Eta hori tokian tokiko ikuspegitik ulertua izan behar dela deritzot, gizarte euro-amerikararren testuinguruan. Melanesian dohainak (izen hori ematen jarraitu nahi badiogu) diru transakzioen *moduan* erabiltzen dira, baina ez dituzte harremanak murrizten; zabaldu egiten dituzte. Dohainak guztiz bestelako egitekoa dauka.

G.: Ahaidetasuna garrantzitsua al zen organoen emaitzarekiko jarreran?

E.: Bai eta oso interesgarria da, badelako nahasmena sortzen duen zerbaite. Gertuko ahaideen arteko organo emaitzetan (eta horrelako testuinguruetan gertatzen da [bizirik dauden emaileengandiko] organoen

Marilyn Strathern
(autora: Tere Ormazabal).

emaitza), norberaren interesa eta bestearen interesa batera doaz, ezin dira bereizi. Aldiz, norberaren interesa eta bestearen interesa dira, hain zuzen ere, jokabide berekoia eta altruista bereizteko giltzak. Dohaina altruista da, eta diru transakzioa, aldiz, norberaren onurarako. Baina ahaide baten kasuan, ezin da bereizketarik egin eta gure deskribatzeko hizkera motz geratzen da.

G.: Nabaritu al zenuen genero ezberdintasunik jendeak duen dohaintzarekiko jarrean? Ba al zegoen desberdintasunik gizonen eta emakumeen jarreraren artean ala organoen emaitzaren kontzeptuan?

E.: Horrek ez zigun informazio askorik eman... edo ez genuen aipagarria zenik uste izan, nahiz eta susmatzen dudan balitekeela emakumeek altruismoaren hizkera errazago erabiltzea. Baina egin diren ikerketetan, [ikerketa etnografikoak daude, bereziki Estatu Batuetan], emaleekin eta hartzaileekin egin diren ikerketa batean edo bitan, organoak emateari lotuta doazen emozioak oso antzekoak direla ematen du. Jendea desberdintzen duena haren familia egoera, norberaren arazoak, bakoitzaren bizitza istorioak... dira. Horiek genero desberdintasuna baino esanguratsuagoak dira nire ustez.

G.: *Gender of Gift* lana generoari buruzko gure pentsamoldea eraldatzeagatik edo kokolan jartzeagatik goraiatua izan da, nola uste duzu lortu duela hori?

E.: Beharbada... giltza izan zen oso argi uztea ezin dela generoari buruz hitz egin eraikitzen ari den pertsona motari buruzko ezagutzaren bat izan gabe. Eta, beraz, oso kontuan hartu beharra dagoela noraino dagoen generoa txertatuta pertsonen arteko harremanetan funtsezkoa den horretan...

Amazoniako gizarteak oso interesgarriak dira generoak ez baitauka inolaz ere Melanesian duen betekizun sinbolikoa. Melanesian generoak mota guztietako gizarte balioak antolatzen ditu eta, zentzu batean, tropo antolatzailea da. Horrek pertsonen arteko harremanak moldatzen ditu, hala sexu berekoen artekoak nola sexu ezberdinekoen artekoak.

Nire lanean, ikuspuntua “gizonezko” eta “emakumezko” kontzeptuetan oinarritzea baztertu nuen, zaila izaten baita, naturaren eta kulturaren dekonstrukzioan bezala, gauza hauez guztiz askatzea. Melanesiako testuinguruan, gizonezkoek gizonezkoekin zituzten hartu-

emanak, emakumezkoek emakumezkoekin zituztenak bezalakoak ziren, eta zenbait egoeratan berdin aritu gitezkeen gizonezkoek zein emakumezkoek. Baina sexu ezberdinekoen arteko harremanei erreparatuz gero, alegia gizonen eta emakumeen arteko erlazioei, nebarreben, senar-emazteen artekoei... dinamika guztiz ezberdina sortzen zen, zeinetan bi jarra horien arteko bereizkuntza mantendu beharra baitzegoen. Horregatik garatu nuen "sexu berekoen arteko" eta "sexu ezberdinekoen arteko" formula, funtsezko genero berezitzaila gisa, gizonezko eta emakumezkoen buruz ari zetik harago doana.

Gizonezkoak gizonezkoekin eta emakumezkoak emakumezkoekin aritzen zirenean, elkarren antzekoak ziren. Baina beste harreman mota batzuetan, hala nola nebarreben, senar-emazteen, edo amaren aldeko senideen eta aitaren aldeko senideen arteko harremanetan, edota arerioen arteko erlazioetan (gizonezkoek haien etsaiak emakumetzen baitituzte), edota klanen arteko zenbait trukaketatan, zeinetan trukatzeko den ondasuna gizon eta gizonezko baten parte baita baina era berean (talde batetik bestera doan emakume baten kasuan, adibidez) emakumezkoa baita eta beraz bi ezaugarri horiek konbinatzen baititu aldi berean, horrelako kasuetan argi zegoen sexu ezberdinekoen arteko harremanak oso dinamika ezberdin baten bitartez kudeatzen zirela.

Horrelako lan batean, ez diozu heltzen gaiari gauzak eraldatzeko programa bat buruan duzula... baina behin bi edo hiru gauza garatu dituzunean, guztiz bestelako puntu batera iristen zara, eta orduan beste pertsona batzuek puntu horretan heltzen diote lanari eta... Beste batzuek zure lanarekin egiten dutena, horixe da garrantzitsua.

G.: EBra itzuli eta han zure ikerketarekin jarraituta *After Nature. English Kinship in the Late Twentieth Century* (1992) lana argitaratu eman zenuenean, eremua EBra aldatu zenuen baina ahaidetasuna eta generoa egonkor mantendu ziren. Hortaz, zer aldatu zen benetan?

G.: Galdera ederra da hori. Aldatzen dena da zer leku hartzen duten generoak edo ahaidetasunak oinarritzeko gizarte harremanak oro har ulertzeko moduan. Bi bide jarrai daitezke, noski. Bata da familia harremanak –eta generoa horrekin batera doa– hein batean baztertzen dituzten diskurtso dominanteak hartu eta bazterketa prozesu hori ikertzea. Baina beste ibilbide bat da esatea hizkuntza horrek baduela nolabaiteko egin-kizunik eta beharbada bazter uzten dituela antropologoak generoa eta ahaidetasuna ulertzeko aintzat har litzakeen beste modu batzuk. Lan soziologiko askok antropologia baztertzen du –eta horrekin batera ahaidetasuna– eta antropologoek ikertzen dituzten hainbat gizarte mota zokoratzen ditu. Horregatik da neure betidaniko zeregine-tako bat Melanesiako gaiak argitaratu atera-tzea, lantzen ari naizen gaia edozein delarik ere. Zergatik eta beste edozerk bezainbeste arreta merezi dutelako gaur egun, eta, zalantzarik gabe, beste edozer bezain argitzaileak direlako. (Eta kasualitatez nik horiei buruz badakit!).

Hainbat soziologok zaku berean sartu dituzte familia, ahaidegoa eta antropologia, eta ahaidegoa iraganaren parte dela sinetsi dute nolabait, gizartearen deskripzio modernista hari jarraiki. Orain ikuspegi horretatik harago joan garela uste dut, baina urte askotan zehar hura izan zen gizartearen deskripzio modernista. Ez zen ahaidetasunaz seriozki arduratu. Hori dela eta, zera egin nahi izan

dut (jolas moduan, jakina, ni ez bainaiz historialaria): pentsa dezagun ahaidegoan iraultza zientifikoaren ikuspuntutik, hau da, XVII. eta XVIII. mendeetako European gertatu ziren eraldaketak kontuan hartuta. Edo, bestela esanda, neur dezagun zenbate-raino den funtsezkoa *jakintza* familia harremani buruzko gaur egungo pentsamoldean. Kontu oso garrantzitsua izaten da jakitea zeintzuk diren norberaren gurasoak –azken boladan bereziki, genetikari esker, noski–, eta erlazioak jatorri genetikoei buruzko informazioarekin erabat loturik daude. Beste era batera esanda, gai honekiko interes handia dago eta joera hori bat dator ingeles hizkuntzan *relation* hitzak bi adiera izatearekin. Batak harreman kontzeptualak izendatzen ditu, hau da, jakintzaren bitartez, elementuak erlazionatzetik sortutakoak, horixe baita *relate*, latin zaharretik datorren narratu zentzuarekin. Beste adierak pertsonen arteko/gizarte harremanak adierazten ditu. Izan ere, ingelesean bitxikeria bat gertatzen da termino hau dela eta. Hain zuzen ere iraultza zientifikoaren garaietan bihurtu ziren *relations/relatives* hitzak ahaidetasun harremanak izendatzeko forma laburtuak. Frantsesez edo espainolez edota Europako beste hizkuntza batzuetan zehaztu beharra dago ahaidetasun harremani buruz ari garela.

Jolas bat baino ez da egiten ari naizena, galdera batzuk proposatzea: noraino eramango gintuzke pentsatzeak ahaidetasunari eta senideei buruzko gure pentsamoldearen alderdi batzuk mundu modernistaren berezko parte direla?

G.: Nire hurrengo galderan *Reproducing the Future* (1992) lanari erreparatu nahiko nioke eta harira ekarri nola uste duzun zuk eragiten dutela teknologia berriek pertsonen

aukeretan eta zergatik den hain jakintza garrantzitsua.

E.: Nik uste dut dena dagoela lotuta azpian datzan natura-kultura paradigmaterekin; paradigma horren arabera, naturaren mundua ezagutua izateko, ikertua izateko, aurkitua izateko dago hor, naturaren mundua fundazionala delako nolabait. Denbora luzez axiomatikoa izan da, ugaltzeari dagokionean, gizartearen praktikek praktika naturalei jarraitu beharko lieketelako ideia hori, hots, familia soziala prozesu biologikoan oinarrituta eratzen dela eta hori dela naturala, *egoki* zentzuan. Oso interesgarria da (ingelesez) bazegoela halako kontrako diskurtso bat; horren arabera, “ume naturala” ezkontzaz kanpo jaiotako umea zen –1950 baino lehenagoko garaiez ari naiz–. Beraz, bazen naturari buruzko zentzu bikoiztasun bat. Nolanahi ere dela, giza erakundeak errealtate biologikoaren gainean eraikitzen direla pentsatzen da eta, noiz edo noiz eredutik aldentzen diren desbideraketak gertatzen badira ere (desbideraketak gertatzeko arrazoiak izan badirelako), desbideratze horiek ez direla eredia.

Eta lagunduriko ernalketaren aukerak zera ekarri zuen, norberak birmolda zezakeela paradigma haren parte naturalizat jotzen zena, hau da, ugaltze harreman horiek bereaiek, laguntzen ari zena ernaltze prozesua baitzen, zeinak, garaira arte, berezko logika (naturala) izan baitzuen. Orain, nolabait, manipulazio kulturalera irekia zegoen, eta horrek eztabaida handiak sorrarazi zituen 1978an in vitro ernalketa bidezko lehenengo jaiotza gertatu zenetik: nola baloratu guraso sozialen eta guraso biologikoen eskariak, zein zen benetako ama eta zein benetako aita eta, ama genetikoen kasuan, hura jaiotze ama ez zenean sortzen zen nahaste guztia.

Auzi hori hedabideetan zegoen (EBn) eta nire arreta bereganatu zuen garai hartan, eta hura antropologoen jorratzeko gaia zela pentsatu nuen.

G.: Eta ekin zenion!

E.: Horixe baietz!

G.: Ondo gogoratzen badut, (mintegian) esan zenuenez Melanesian ugalketaren kontzeptua oinarrizkoa zen generoari dagokionean.

E.: Oso zaila da, hizkuntzak huts egiten digu, oso zaila da azaltzea zein zentzutan diren pertsonak erantzule, beren ekintzen bitartez, munduaren loratzean. Gure natura-kultura paradigmatikoa hori saihesten du, guk mundu naturala (berez) joritzat jotzen baitugu. Egia da lagundu diezaioketula, lurra ongarritu dezakegu eta abar, baina funtsean mundu naturala bere kabuz loratzen da, halakoxea delako. Mundu natural baten ideiarik ez baduzu, orduan, Melanesiako kasuan bezala, loratzearen arrazoien inguruko galderetara irekitzen duzu zeure burua. Izpirituak, arbasoak edo naturaz gaindiko izakiak izan daitezke. Melanesiako gizarte askotan, pertsonen portaerari zor zaio. Hortaz, hainbat tabu eta protokolo errespetatu beharra dago baratzak behar bezala haz daitezen, eguzkia beti atera dadin...; ezer ez da ziurra. Guk mundu naturaltzat duguna ez da berez birsortzen den mekanismo autonomoa. Badira Papua Ginea Berriaren zenbait gizatalde dena pertsonifikatzen dutenak. Sepik ibaiaren inguruan, esate baterako, naturaren elementu guztietarako izenak dituzte, paisaiako zuhaitz edo itxura zehatzentzat, eta horiek gizakien moduko pertsonak dira, zentzu batean, eta gizakiek eragina dute haiengan. Testuinguru horretan, loratzearen edo joritasunaren ideia norbanakoari eransten zaio, gorputzari, eta

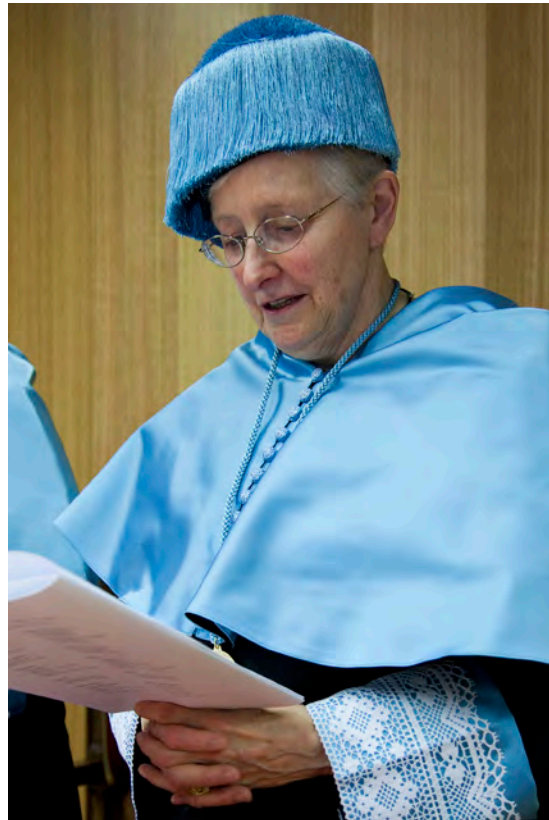
interes handia ematen zaio gorputzari eta haren osasunaren adierazpenari (eta horri buruz hausnartu nuen *Self Decoration in Mount Hagen*, 1971ko lanean).

Gorputzari eta osasunari arreta emateari dagokionez, adibidez, gizonetzkoengan nabarmenagoa da, emakumeak ez dira hainbeste kezkatzen (askeagoak dira eta ez daude afera hauei hain loturik). Gaixotasun bat dela eta argaldu den gizon batek, adibidez, ez du bere gorputza jendaurrean erakutsiko. Joria ez delako, hain zuzen ere. Gorputzaren bidezko joritasuna, izaten duzun ume kopurua, landareak nola hazten diren, zuregana datorren aberastasuna, daukazun hurremanak, zure lorpen politikoak, zure ospea edo sona, denak du ugalkortasunarekin edo emankortasunarekin –beharbada hitz hobea da– zerikusia eta hori soilik gertatzen da jendeak egin behar dena egiten duenean eta egoerak egokiro jokatzeko baliatzen ditue-nean... Beraz, ikuspegi existentzialista da ia-ia: munduan egotea proiektu aktiboa da, izateak ekintza mental eta fisikoaren beharra dauka, ezin da ziurtzat jo. Eta, horrekin batera, pertsonak beren burua irudikatzen dutenean eta emankortasunari buruz (ugalketaren adieran) hitz egiten dutenean, genero iruditeriak eta sexu iruditeriak garrantzi handia dute.

G.: Bukatzeko, azpimarratuko al zenuke alderdiren bat, Melanesia eta Britainian zehar ahaidetasunari eta generoari buruz egin duzun lanean; ikertzaile gazte bati ohartarazi nahiko zeniokeen zer edo zer?

E.: Uste dut maila horretan antropologiaren oinarrizko proposamenera itzuli beharra dagoela, hau da, beti dagoela gehiago ikasteko eta badirela irakaspen igarrezin eta ezuste-koak edozein tokitara begiratuta ere. Ahai-

detasunari eta generoari dagokionez, uste dut ohitu egin garela modu zehatz batzuetan begiratzera, eta ondorioz ez dugula aintzat hartzen, nire ustez, pertsonak noraino diren sortzaile izaten dituzten (gizarte) harremanetan eta noraino diren sortzaile generoa erabiltzeko eran. Orain sortzaile hitz positiboa da, noski, eta nago hitz horretan sortzaile izateko era ezatsegin eta zorigaitzeko guztiak ere txertatu beharko liratekeela. Horrekin ez dut sormenaren zentzu positiboa ilundu nahi; modu neutralean erabili nahiko nuke, pertsonak beren harremanak kudeatzean ageri duten buru-argitasunaz aritzeko. Eta hori egiteko arrazoia zera da: gure natura-kultura paradigmaren barruan oraindik ere ikus ditzakegula buru-argitasuna, asmakuntza eta abar mundu naturala eraldatzen dugun moduetan; eta hortaz zientzia eta teknologia baliabide naturalak eraldatzearen ideia gainean eraikita daudela. Alabaina, ahaidetasunari eta generoari dagokienez bereziki, pertsonok gizarte baliabide handiak sortzen ditugu geure artean geure harremanetan, onerako zein txarrerako. Uste dut hori izango litzatekeela.

Marilyn Strathern
(autora: Tere Ormazabal).

Bibliografia (lan nagusiak)

- (1971) *Self-decoration in Mount Hagen*, Londres, Duckworth (Andrew Strathern egilekidea).
- (1972) *Women in between. Female Roles in a Male World. Mt Hagen, New Guinea*, Londres, Seminar Press (berrargitaraldia: Lanham, MD, Rowman and Littlefield, 1995).
- (1980) (ed.) *Nature, Culture and Gender*. Cambridge, Cambridge (Carol MacCormack koeditorea).
- (1981) *Kinship at the Core: An Anthropology of Elmdon, Essex*, Cambridge, Cambridge University Press.
- (1987) (ed.) *Dealing with Inequality. Analysing Gender Relations in Melanesia and beyond*, Cambridge, Cambridge University Press.
- (1988) *The Gender of the Gift. Problems with Women and Problems with Society in Melanesia*, Berkeley; Los Angeles, University of California Press.
- (1991) (ed.) *Big Men and Great Men. Personifications of Power in Melanesia*, Cambridge, Cambridge University Press (Maurice Godelier koeditorea).
- (1991) *Partial Connections*, Savage, MD, Rowman and Littlefield (berrargitaraldia: Walnut Creek, CA, AltaMira Press, 2004).
- (1992) *After Nature. English Kinship in the Late Twentieth Century*. Cambridge, Cambridge Univ. Press.
- (1992) *Reproducing the Future. Essays on Anthropology, Kinship and the New Reproductive Technologies*, New York, Routledge; New York, Chapman & Hall; Manchester, Manchester University Press [essays, 1988-91].
- (1993) *Technologies of Procreation. Kinship in the Age of Assisted Conception*, Manchester, Manchester University Press (Jeanette Edwards, Sarah Franklin, Eric Hirsch eta Frances Pricerekin egilekideak) (bigarren argitaraldia: Londres, Routledge, 1999).
- (1995) (ed.) *Shifting Contexts. Transformations in Anthropological Knowledge*, Londres, Routledge.
- (1999) *Property, Substance and Effect. Anthropological Essays on Persons and Things*, Londres, Athlone Press [essays, 1992-98].
- (2000) (ed.) *Audit Cultures. Anthropological Studies in Accountability, Ethics and the Academy*, Londres, Routledge.
- (2005) (ed.) *Transactions and Creations: Property Debates and the Stimulus of Melanesia*, Londres, Berghahn Books (Eric Hirsch koeditorea).
- (2005) *Kinship, Law and the Unexpected: Relatives are Often a Surprise*, Cambridge, Cambridge University Press.